

Leszek Kajzer

Lubień Kujawski, woj. włocławskie

Informator Archeologiczny : badania 18, 168-169

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

LETNICA, gm. Świdnica
woj. zielonogórskie
Stanowisko 12

Muzeum Archeologiczne Środkowego Nadodrza
w Zielonej Górze

Badania prowadził mgr Krzysztof Onzol. Finansował WKŁ
w Zielonej Górze. Drugi (ostatni) sezon badań. Grodzisko
stożkowane (2 poł. XIV w. - 1642 r.).

Kontynuowano prace w wykopie nr I, otwartym w sezonie poprzednim, jak też w nowozalożonych wykopach Ia i Ib, stanowiących jego przedłużenie do wnętrza wieży oraz poza mur obwodowy. Wykop nr I dostarczył w bieżącym roku niewielkiej ilości materiału zabytkowego, głównie ceramiki, chronologicznie identycznej z materiałem uzyskanym rok wcześniej. Wystąpiła ona przede wszystkim w warstwie humusu zmieszanego z gliną, zalegającej bezpośrednio pod płaszczem utworzonym z czystej gliny i kamieni polnych. Wykop doprowadzono do poziomu wody na głębokości ok. 2,80 m, odsłaniając stopę fundamentową wieży, posadowioną 2,50 m poniżej współczesnego poziomu pagórka. Została ona wzmocniona z dopasowanych do siebie kamieni polnych osadzonych w glinie przyniesionej w celu umocnienia podstawy budynku. Obiekt założono na naturalnym, kolistym wzniesieniu, zbudowanym głównie z piasku i utworów ilastych, niższym o około 1 m od poziomu współczesnego.

Wykopy Ia i Ib poza dostarczeniem znacznych ilości materiałów z późnych faz użytkowania obiektu nie wniosły żadnych istotnych zmian do obrazu powstania i funkcjonowania gródka. Wobec około 300-letniego okresu istnienia obiektu zastanawiający wręcz jest brak jakichkolwiek znaczących znalezisk wykonanych z metalu, szkła, szlachetniejszych odmian ceramiki lub surowców organicznych. Materiały złożone zostały w Muzeum Archeologicznym Środkowego Nadodrza w Zielonej Górze z/s w Świdnicy.

Badania zakończono.

LUBIĄŻ
woj. wrocławskie

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-
Konservatorski
we Wrocławiu

Badania prowadzili mgr inż. arch. Ewa Łutyniecka i mgr
Tadeusz Kaletyn. Konsultacje: prof. dr hab. Józef Kał-
mierczyk, prof. dr hab. Jerzy Rozpedowski, dr Czesław
Lasota. Finansował WOKA. Trzeci sezon badań. Klasztor
(XII - XIV w.).

W latach 1982-84 przebadano 80 arów, odkryto 24 obiekty. Wydzielono trzy fazy budowy średniowiecznego cenobium cysterskiego. Stwierdzono, że wyniesienie, na którym znajduje się barokowy zespół poklasztorny, było kilkakrotnie niwelowane. Najstarszy klasztor posadowiono na cmentarzysku kultury łużyckiej (HC) i osadzie wczesnośredniowiecznej z X - XI wieku. Fundamenty najstarszego kościoła klasztorowego z końca XII wieku znajdują się wewnątrz obecnego. Najstarszy ceglany kościół na ziemiach polskich, był ceglana trójnawowa bazylika. Zachowały się mury ceglane o układzie wendyjskim. Do południowo-zachodniego narożnika kościoła dostawiono skrzydło claustrum. Zachowała się sala ceglana z końca XII w. dwunawowa, pięcioprzęsłowa kryta sklepieniem krzyżowym, posadowionym na ceglanych kolumnach bezgłowicowych.

W fazie drugiej tj. z XIII w. nastąpiła przebudowa prezbiterium kościoła i rozbudowa klasztoru. Odkryto mur obwodowy o długości 180 m, który od wschodu otaczał zespół obiektów gospodarczych. W narożnikach zachowały się fundamenty dwóch budynków - wież obronnych, z XIII w. pochodzi trzykomorowy piec ceramiczny o wymiarach 8,6 x 3,8 m.

Pod koniec XIV w. dokonano trzeciej rozbudowy klasztoru. Poszarzono transept i nową środkową kościół. Do prezbiterium od wschodu dobudowano kaplicę księżką. Na wschód od kościoła wzniesiono dwa budynki mieszkalne (szpital, nowicjat) oraz obiekty gospodarcze (budynki, piece produkcyjne: ceramiczne, hutnicze). Cały klasztor otoczony był murem. W części północno-zachodniej obszar produkcyjny, gospodarczy oddzielony był murem kurtynowym od cmentarza z XIV - XV w.

Wśród zabytków ruchomych na szczególną uwagę zasługują m.in. naczynia gliniane, płytki posadzkowe, żebra sklepienne, noże żelazne, podkowy, monety.

Badania będą kontynuowane.

LUBIEN Kujawski
woj. wrocławskie

Uniwersytet Łódzki
Katedra Archeologii

Badania prowadziła ekipa pracowników i studentów Katedry Archeologii UŁ pod kierunkiem doc. dr. hab. Leszka Kajzera. Finansował UW we Włocławku. Pierwszy sezon badań. Dwie obrony (XIV-XVII w.).

Przedmiotem badań był półwysp (pierwotnie wyspa) położony na zachodnim brzegu jeziora Lubieńskiego, na wysokości południowego skraju zabudowań miasteczka. Obiekt był badany na początku lat sześćdziesiątych, lecz dokumentacja zaginęła.

Wykonano 10 wykopów o powierzchni około 85 m², dokonując krzyżowego przecięcia przez półwysp. Zarejestrowano układ stratygraficzny założenia obronnego i zgromadzono blisko 2,5 tys.

zabytków ruchomych, a także zbadano słabo zachowane relikty murów, wykonanych z kamienia eratycznego i cegły.

Stwierdzono, że badania z lat sześćdziesiątych objęły środek budynku dworskiego wzniesionego na murowanych fundamentach, który posiada ściany wykonane zapewne w technice szachulcowej. Dlatego pełna rekonstrukcja jego rzutu nie jest już możliwa. Prace tegoroczne doprowadziły natomiast do określenia jego chronologii i stwierdzenia, że był to drugi obiekt dworski w Lubieniu Kujawskim.

W XIV-XV w. na wyspie funkcjonował obiekt starszy, zapewne drewniany dwór, po którym pozostała tylko warstwa kulturowa, nie określająca jego formy przestrzennej, lecz pozwalająca sugerować, że obiekt ten zajmował zachodnią partię wyspy. Po opuszczeniu, czy raczej spaleniu, w poł. XVI w., na wyspie wzniesiono dwór na murowanych fundamentach o ścianach drewnianych wypełnionych cegłą i gliną. Budynek ulokowany zgodnie ze stronami świata posiadał długość 21 m i stał w północnej części wyspy. Fundację dworu łączyć można hipotetycznie z Doliwitami Lubieńskimi, jedną z najznacześniejszych w tym czasie rodzin kujawskich. Dwór ten spłonął w XVII w., może w czasie "potopu". Osadnictwo przeniosło się na wysoki, zachodni brzeg jeziora, gdzie do dziś znajduje się zespół dworski - parkowy. Zgromadzone zabytki to typowy późnośredniowieczny i nowożytny materiał "dworski". Dokumentacja znajduje się w Katedrze Archeologii UŁ.

Badania zostały zakończone.

LUBIŃ, gm. Kościan
woj. łęczyńskie
Stanowisko 1

patrz
wczesne średniowiecze

LUBLIN
Stare Miasto
Blok VI

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Lublinie

Badania prowadził mgr Andrzej Rozwałka. Finansował Zarząd Rewaloryzacji Zabytkowego Zespołu Miasta Lublina. Czwarty sezon badań. Średniowiecze i okres nowożytny.

Badania były kontynuacją archeologicznego rozpoznania tzw. bloku VI na Starym Mieście w Lublinie.

Wykop VII o powierzchni 12 m², założony na tyłach oficyny Grodzka 20, miał na celu określenie zasięgu zabudowy bloku XI od strony północno-zachodniej i rozpoznanie poziomów użytkowych w tej partii terenu. Przy lokalizacji wykopu brano pod uwagę możliwość odkrycia przebiegu muru obronnego, jak również ewentualnego istnienia uliczki przymurnej.

W wykopie stwierdzono istnienie relikwów prawdopodobnie łaźni miejskiej. W warstwie, zalegającej nad obiektem, znajdowały się bytki datowane na okres od końca XVI do 1 poł. XVII w. Na wyróżnienie zasługują dwa fragmenty płytki wykonanej z kości słoniowej, które stanowiły górna część zegara słonecznego. Wymiary płytki 57 x 34 mm. W centralnej części płytki znajduje się wykres klasycznego zegara słonecznego horyzontalnego, wyliczony wg zasad nowożytnej gnomiki (system podziału na 24 równe godziny stosowany dotychczas), w górnej części widoczny fragment drugiego zegara słonecznego z tzw. godzinami norwiderskimi liczonymi od wschodu do zachodu słońca (godziny nierówne). Na płytce widoczna jest data 1564. W warstwie pod obiektem stwierdzono materiał ceramiczny związany z osadnictwem późnośredniowiecznym. Materiały znajdują się w PP PKZ Oddział w Lublinie.

Badania będą kontynuowane.

LUBLIN
Stare Miasto
Blok X
Trybunał (d. Ratusz miejski)

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Lublinie

Badania prowadziła mgr Iwona Chrzanowska. Finansował Zarząd Rewaloryzacji Zabytkowego Zespołu Miasta Lublina. Pierwszy sezon badań. Dawny Ratusz miejski (XIV-XX w.).

Dawny Ratusz miejski wybudowany został w centrum rynku Starego Miasta. Początkowo był to prawdopodobnie budynek drewniany, który po pożarze wzniesiono na nowo z kamienia. Powszechnie przyjmuje się rok 1389, jako datę budowy murowanego Ratusza. Wstępne prace archeologiczne mają na celu rozpoznanie układu murów najstarszego Ratusza, przesłedzenie faz jego rozbudowy, zlokalizowania renesansowych schodów zewnętrznych, wieży ratuszowej oraz rozpoznanie stratygrafii wokół budynku. Zaplanowano wykonanie 10 wykopów - 4 na zewnątrz, 6 wewnątrz gmachu. W minionym sezonie archeologicznym założono i zrealizowano dwa wykopy (nr 1 i 3) przy północnej ścianie budynku. Wykop nr 3 założony został 9 m od północno-wschodniego narożnika Ratusza. Miał on na celu ustalenie zasięgu pierwotnego Ratusza w kierunku zachodnim. W trakcie badań nie stwierdzono pionowego rozwarstwienia, wskazującego na mniejszą od obecnej, pierwotną wielkość budynku w jego starszej, wschodniej części. Jednocześnie uzyskano obraz bardzo zakłóconych warstw kulturowych, zniszczonych głębokim wkopem pod współczesną kanalizację. Poniżej wystąpiły warstwy o charakterze nasypowym, a dopiero na głębokości 5,40 m zalegają warstwy niezakłócone przecięte wkopem pod fundament Ratusza. Z powodu złych warunków pogodowych (ulewne deszcze,